ისტორიულ-არქიტექტურული ნაწილი

შოთა რუსთაველის ბამზ. #5

ყოფილი კინოთეატრი 'რუსთაველი~-ს შენობის
რეკონსტრუქცია-აღდგენის პროექტისათვის

თბილისი
2018, დეკემბერი

კინოთეატრი „რუსთაველი“ მდებარეობს რუსთაველის ბამზირის №5-ში, არქ. ნიკოლოზ სევერიოვის პროექტით 1939 წელს აბებულ შენობაში.

განსახილველი ობიექტი ისტორიული თბილისის ცენტრალური ნაწილში, რუსთაველის (ბოლოვინსკის) პროსპექტის არქიტექტურული ანსამბლის განუყოფელ მხარეს მდებარეობს.

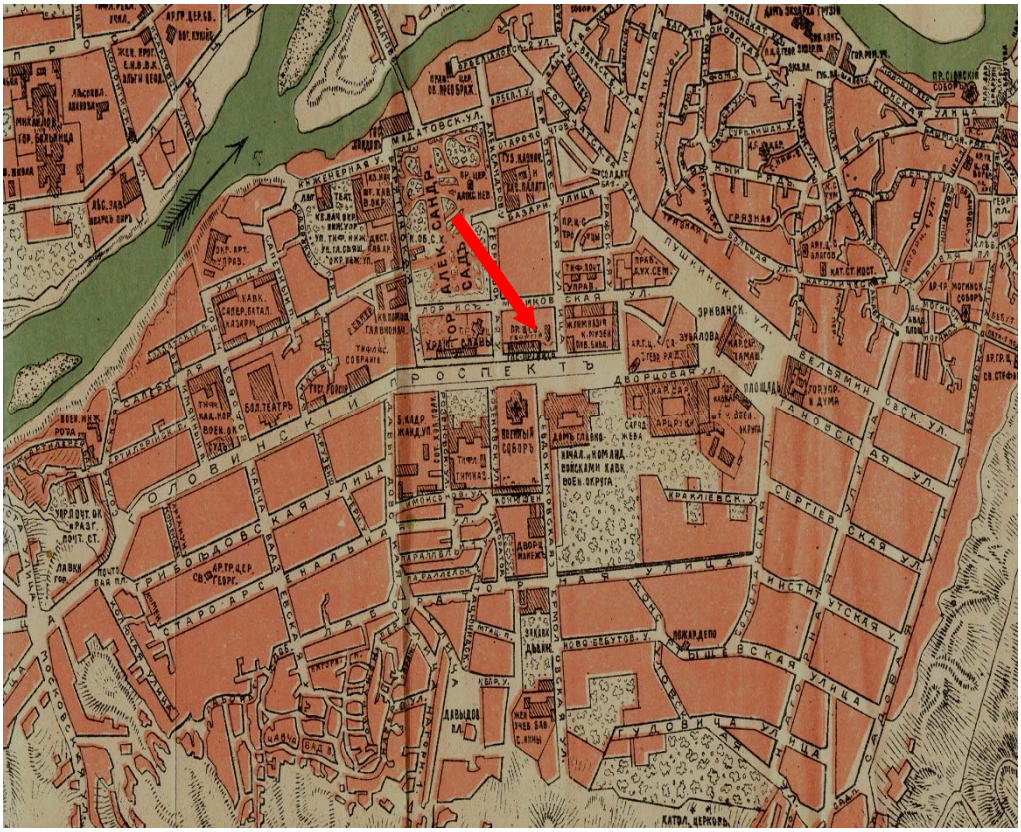

XIX საუკუნის 60-იანი ნლებიდან, როდესაც ჩუსთაველის პროსპექტი საბოლოოდ ჩამოყალიბდა, რობოტის ქალაქის საადმინისტრაციო, ფინანსური და ჯერტურული ცენტრი. ამ დროისთვის, XIXს. I ნახევარში აქ ახალგაზრდა ქართველებს, (ერევანსკის მოედანზე, ყოფ. სასახლის ქუჩაზე), ენაცვლება მრავალი ახალი მდიდრული მაღაზია, ხოლო XXს. დასაწყისისათვის შენდება ბანკები, თეატრები, კინო-თეატრები და სასტუმროები.

პროსპექტის ძველი, ტიპიური ერთიანი განაშენიანება 50-60 ნლების შემდგომ, იცვლება უფრო დიდი, 3-4 სართულიანი ~ევროპული~ შემოსავლიანი სახლებით, რომლებსაც აშენებენ ზებაღაშვილები, სარაჯიშვილები, მელიქ ყაზარიანცი და სხვ.

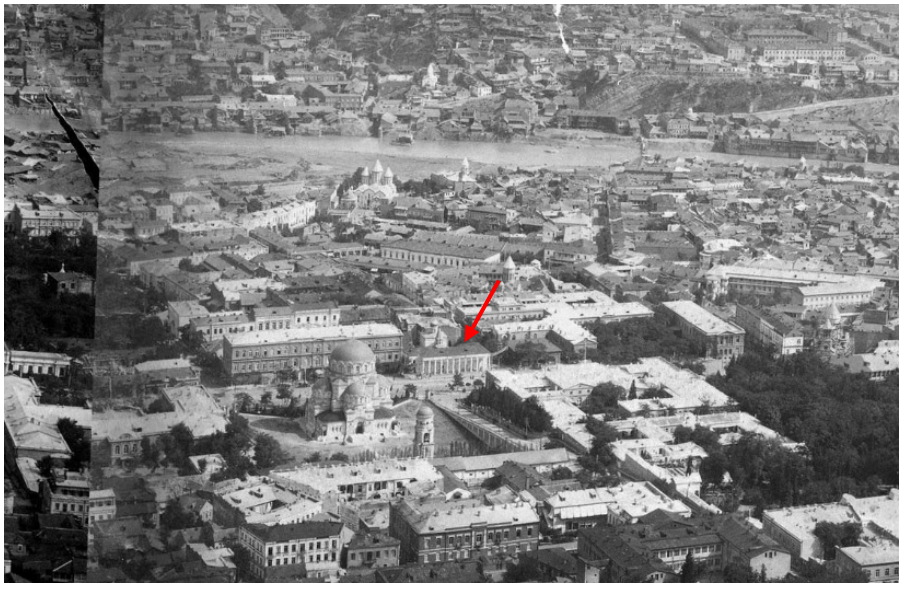

აქვე, ქალაქის ფეშენებელურ ხვაიტალში, შენდება უმთავრესი ევროპული ბამაითული სასტუმროები ~ოჩიენტი~, ~ჩიდილოეთის ნომრები~, ~მაჟესტიკი~ და სხვ.

ამ ადგილზე, ბოლოვინის პროსპექტის დასაწყისში, ძველად ე.წ. ჰაუტბახის ქალისისტური სვეტებით გაფორმებული ნაგებობა მდებარეობდა. კიდევ უფრო ადრე ამავე ადგილზე ნამინდა ბიოხაის სახელობის ქალოუბნის ეკლესია იდგა, რომელიც თემურ ლენგის მიერ თბილისის დარბევისას დაღუპული ყმების სახელზე იყო აგებული.

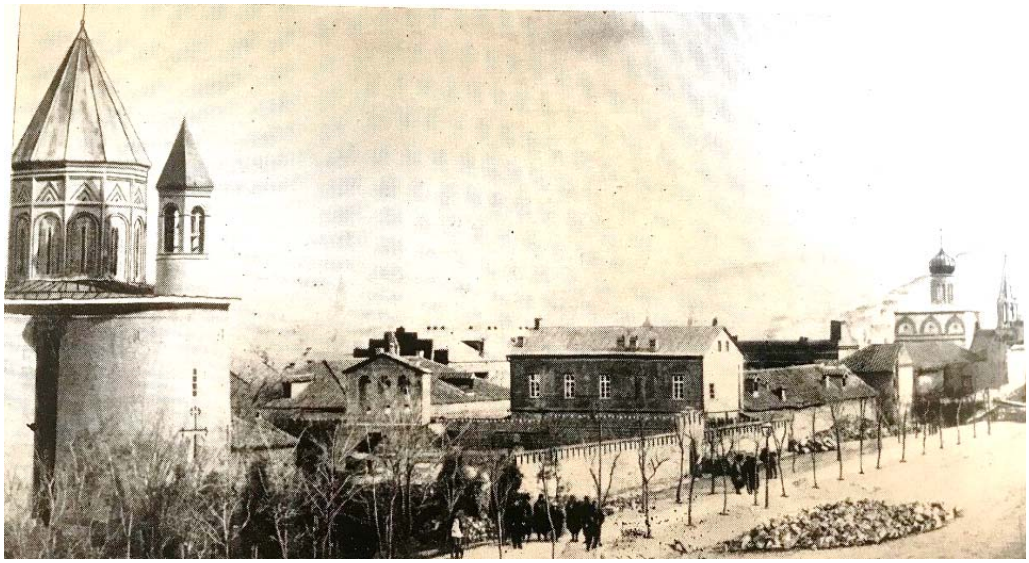

1936წ. გადაწყდა ამ ადგილზე კინოთეატრის მშენებლობა. პროექტის ავტორად დასახელდა იმ დროს თბილისში სახელგანთქმული არქიტექტორი ნ. სევეროვი, რომელსაც უკვე

აშენებული ჰქონდა რუსთაველის ქ. #3-ში მდებარე ეროვნული muzeumi _ ერთ-ერთი გამორჩეული შენობა რუსთაველის გამზირის განაშენიანებაში.

რუსთაველის სახელობის კინოთეატრი ერთ-ერთი უდიდესი მსგავსი ტიპის ობიექტია იმ დროის საქართველოში. მისი ორი იარუსი და პარტერი 1060 მაყურებელს itevda. დღის განმავლობაში მიმდინარე 7 სეანსის განმავლობაში 7400 moqalaqe სტუმრობდა კინოთეატრს. ნ. სევეროვის ხელწერა სადა, ლაკონური და უაღრესად გააზრებულია. კინოთეატრის კვადრატული მოცულობა თითქმის თანაბრად არის დაყოფილი ფართო, სადღესასწაულო ფოიესა და უშუალოდ კინოდარბაზის სივრცეებად. საინტერესოდ და გონებამახვილურად არის გადაწყვეტილი კინოში შესასვლისა და განსაკუთრებულად გამოსასვლელი კიბის უჯრედი, რომელიც ფუნქციური მოწყობის ერთ-ერთი საუკუეთესო ნიმუშია საბჭოთა პერიოდის არქიტექტურაში.

ოთხსართულიან ნაგებობას ეკუთვნოდა მოსულობა აქვს. ფასადთა ჰორიზონტალური სართული ჩასტრიხებულია, ზედა სართულები კი ბიბანტური ორნამენტული ჰორიზონტალური ხაზებით არის დანაწევრებული. მეორე სართულის განაპირა თაღოვან ნიშებში 3. თოფურიძისა (ჩასთავლის გამზ. მხარეს) და შ. მიქატაძის (ა. ფურცელაძის ქ. მხარეს) მიერ შესრულებული ქანდაკებებია განთავსებული.

სამწუხაროდ, ეროვნულ არქივში არ იძებნება ჰოტელის თავდაპირველი ვარიანტი, თუმცა, შემორჩენილია 1936 წლით დათარიღებული საქმე, რომელიც სამუშაო ჰოტელიდან მცირე ტექნიკურ ნაწილს მოიცავს. მასში ასახულია 'ტბილისორჰოტელი~-ს მიერ განხორციელებული სამუშაო ჰოტელის მიმდინარეობა, რომლის შემადგენელია: საძღვრის გეგმა, ჰირველი სართულის გეგმის ორი ფურცელი, სამშენებლო გეგმა, სახურავის გამაგრების ჰროექტი და რამდენიმე ტექნიკური დანიშნულების ნახაზი: წყალგაყვანილობა, ვენტილაცია, კანალიზაცია.

მიუხედავად ამ ჰროექტის სიმწირისა, მაინც აღსანიშნავია, რომ ფაქტობრივად შენობის შიდა სივრცეში ნაკლები რამ თუ შეცვალა.

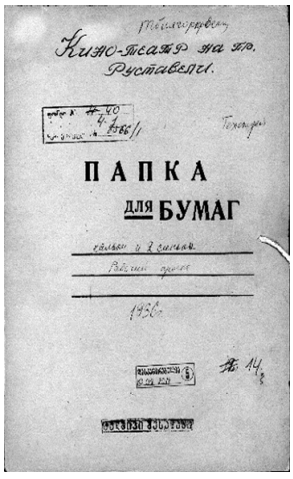

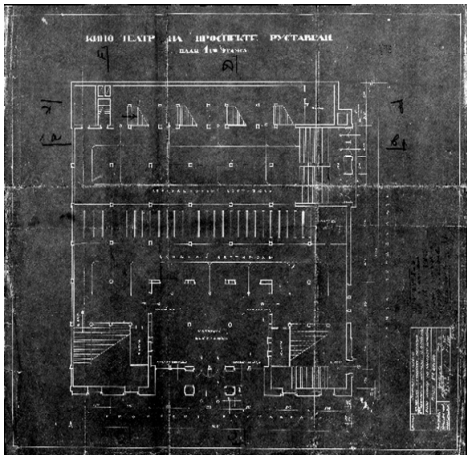

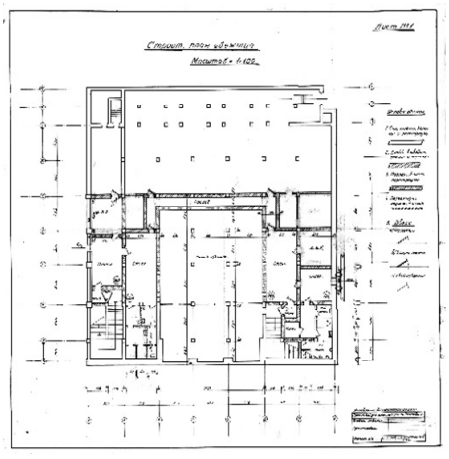

უფრო მეტს ვიბებთ შენობის მდგომარეობის შესახებ 1965წ. დათარიღებული საქმიდან, რომელიც 'თბილქალაქპროექტის~ მიერ კინოთეატრ 'ისთავერში~ ჩატარებული ექსპონსტრუქციის მასალებს ეხება. საქმე 18 ფურცლისგან შედგება და არქიტექტორების _ ყავლაშვილისა და ქუთათელაძის მიერ არის ხელმოწერილი. ამ პროექტის შემადგენელია სატექსტო ნაწილი, ბარფიული ნაწილი და დანართი, რომელშიაც უკვე მასშტაბით 1:100 შენობის ნახაზებს, ჭრილებს, ბებმებს, ფასადის ანაზომს და ინტერიერის დეტალურ ფოტოფიქსაციას ვეცნობით.

ბანმარტებით ბარათში ნათქვამია, რომ: 'თეატრ კინოთეატრი ბარჯვეული ნღების

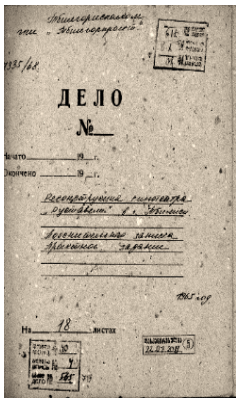

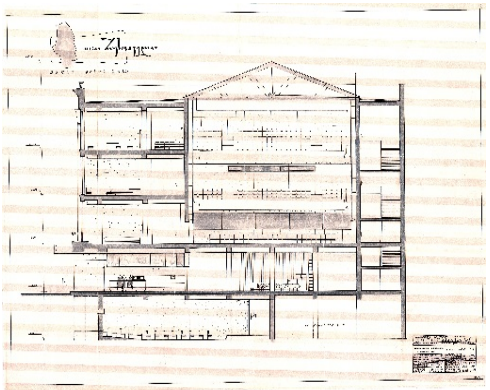

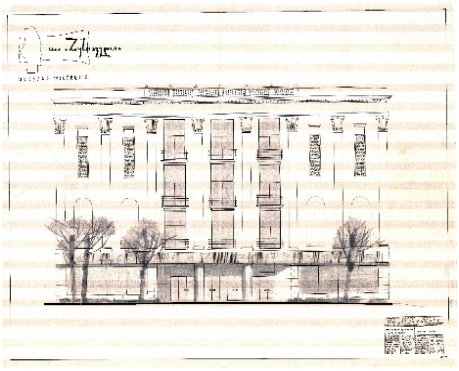

მანძილზე აღმასრულებლებს მოთხოვნილებებს, დღევანდელი მდგომარეობით სრულიად ჩამოუჩება თანამედროვე კინოთეატრებს რომელსც ტექნიკური, სანიტარულ-ტექნიკური დონით, დამხმარე სათავსოების ასორტიმენტით, ასევე ინტერიერის მხატვრული დონითაც~.

შესაბამისად, პროექტის მიზანი იყო მოძველებული კინოთეატრის მოდერნიზება მაყურებელთათვის უფრო კომფორტული ბარემოს შექმნის და ამასთან, უსაფრთხოების ნორმების გაზრდის ხუთრით. ტექნიკურ არქივში ნახაზებთან და ბანმარტებით ბარათებთან ერთად ინახება დოკუმენტური ფოტომასალა, რომელიც ექსპონსტრუქციის შედეგებს ასახავს.

ფოტომასალაზე აღბეჭდილია კინოთეატრის ინტერიერის _ ვესტიბიულების, დერეფნების და თვით დარბაზის იერსახე, რომელშიაც მარცხენა არის გამოყენებული საბჭოთა ეპოქისთვის დამახასიათებელი ხასიათური არქიტექტურული ელემენტები, ისეთები, რომლისც არის: ბაჰიტელებიანი სვეტები, ბესონირებული ჭერი, მოზაიკური იატაკი და სხვ.

განსაკუთრებულად შთამბეჭდავია შენობის ღიობების შემავსებელი ხის ალათების, კიბეების ლითონის მოაჯირების და დაბაზის ინტერიერის გადაწყვეტის თავისებურება განსაკუთრებული განათების სისტემით.

2000-იან წლებში კინოთეატრ `რუსთაველს~ კიდევ ერთხელ ჩაუტარდა რეკონსტრუქცია, რომლის დროსაც ინტერიერის დიზაინის სახეცვლა და ფასადზე სარეკლამო კონსტრუქციის განთავსება მოხდა. ამ ცვლილებებმა მნიშვნელოვნად შელახა ისტორიული კინოთეატრის აუთენტურობა და რადგანაც ძეგლის საბჭოთა არქიტექტურული სტილის უარყოფის შედეგად, სრულიად შეუსაბამო `კიჩური~ ელემენტებით გაჯერებული ინტერიერი და ექსტერიერი მივიღეთ.

დღევანდელი მდგომარეობით, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის, კინოთეატრ~რუსთაველის~ შენობას კიდევ ერთი რეკონსტრუქციაა განზრახული, რომელიც რადიკალურად განსხვავებულია წინამორბედი პროექტებისაგან, რადანაც ამჯერად იცვლება შენობის ფუნქცია და ის კინოთეატრის ნაცვლად მაღალი სტანდარტის სატუმროდ უნდა გადაკეთდეს, რაც განსაკუთრებულ სიფრთხილეს და დაფიქრებას ითხოვს.

დასკვნა-ექსპერტიზის

ქინოთეატრ 'ჩასთაველი~-ს ტერიტორიაზე მემკვიდრეობის ძეგლის ინკორპორირება - ადაპტაციის პროექტი უნდა მოიცავდეს ისტორიული შენობის აუთენტური მოსაზრების სახესტავრაციო-საკონსერვაციო ნაწილს. ძეგლის ძირითადი მახასიათებლები: საფასადე კომპოზიცია, ქანდაკებები, ინტერიერის ღირებული ელემენტები - კიბეები, სვეტები, მოაჯირები, ჭერები და ა.შ. უნდა დაექვემდებაროს სახესტავრაციო-საკონსერვაციო მიდგომას.

- ძეგლის ქინოდარბაზის სივრცე შესაძლებელია გარდაიქმნას საკონფერენციო - მისაღებ დარბაზად ისე რომ მინიმალურად შეისვაროს მისი სივრცითი სტრუქტურა.
- ძეგლის ინტერიერში უკანასკნელ ნლებში ჩატარებული შეუსაბამო გადაკეთებები უნდა შეისვაროს თავდაპირველი პროექტისა და შესაბამისი დიზაინ-პროექტის მიხედვით.
- შენობის ადაპტაციისათვის აუცილებელი მოსაზრების მატება შესაძლებელია ძეგლის სხვენის ნაწილზე ჩასთაველის გამზირის თანამედროვე მასშტაბის გათვალისწინებით.
- დაშენებას უნდა ჰქონდეს თანამედროვე და იმავდროულად ღირებული იერსახე, რომელიც შემოქმედებითად მიესადაგება ისტორიული შენობის მოსაზრებას.

ხელოვნებათმცოდნე

ეკატერინე ანდრონიკაშვილი